

Fuglfirðing- ar fagnaðu Alexanduri á føðingar- degnum

*Fríggjakkvöldið
var stór kvöldseta
fyri Alexanduri
Kristiansen, skaldi
og lærara, á fímti
ára degnum*

TURÍÐ KJOLBRÓ

Fjølbroynið og breiddin í mentunarlívinum í Fuglafirði komu til sjónar, tá ið skaldið og lærarin, Alexandur Kristiansen, varð heiðraður á fímti ára degnum fríggjadagin. Fuglfirðingar hava av sonnum nógvar streingir at spæla uppá. Á skránni fyri kvöldsetuna, ið var í fimleikarhøll skúlans, var nógvar sangur og tónleikur, upplæstur, røður og kvøður.

Byrjað og endað varð við bornum og barnasangi. Børn í 1. og 4. flokki undir leiðslu av Marthu á Lakjuni sungu sangir, ið Alexandur hevur yrkt. Marita Øre og Jensa Toftegaard løsu upp yrkingar, upprunaligar og týddar, og Niels Midjord sang egin lög til sangir av Alexanduri. Gentur úr Fuglafjarðar Gentukóri sungu vakra og kenda sangin Páskaljód við orðum eftir Alexandur og lagi eftir Jógvani á Lakjuni. Gentukórið yngra undir leiðslu av Jens Mortan Mortensen sang sangir úr savninum Mánadags-Mortan, ið er yrkingar eftir Alexandur og lögum eftir Jens Mortan.

Fuglafjarðar sangkór og manskór sungu ávíkavist undir leiðslu av Frits Johannesen og Heðini Kambsdal danskan og íslendskan sang, ið Alexandur hevur týtt til føroyskt.

Nógv góð orð vórðu borin Alexanduri. Frits Johannesen, lærari, takkaði í stuttari kvøðu Alexanduri fyri tað, hann hevur givið okkum og børnunum. Signar á Brúnni, landsstýrismaður í mentamállum, bar røðu fram, har hann nam við fjølbroynið í mentunarlívinum í Fuglafirði, og Steinbjørn B. Jacobsen, rithøvundur, helt røðu um skaldskap Alexandurs. Elsa Birgitta Petersen, lærari, bar Alexanduri vegna Bókadeild Føroya Lærarafelags heilsu og kvøðu, og Jóhan Heri Joensen, formaður í mentamálaneynd Fuglafjarðar kommunu, handaði Alexanduri heiðursgávu.

So liðmjúkt og vakurt kann føroyskt vera

Longu í 1968, fyri 31 árum síðandi, böru okkara vegir saman. Eg var lærari í Húsavík og hevði eina síðu í tá endurfødda »Glugganum«, sum æt »Synisgluggin«, har yrkingar, upprunaligar og týddar ella smá prosapetti vórðu prentað. Tað varði ikki leingi, til onkur til mína gleði gjørdi vart við seg. Millum tey fyrstu av teimum ungu var Alexandur, og longu í mai nummarinum, nr. 5, standa tvær yrkingar hjá honum. Tann kenda »Tær« og »Løgna«

Tær

*Eg gekk í haganum - skóleysur -
og taldi tærnar.*

*Óg meðan eg soleiðis gekk, bara
gekk, 1-2-3, 1-2-3, var
tað ikki longur eg, men tærnar,
ið gingu, og eg læði at teimum,
og meðan tær soleiðis gingu, og
eg læði at teimum, var tað ikki
longur tær, men eg, ið gekk, og
tær læðu at mær, ið bara gekk í
haganum skóleysur og taldi tær.*

Longu nú vísir hann, at eitt orð ikki bara er eitt orð. Alt veldst um, hvar tað stendur, hvussu vit brúka tað, og verður hesin hátturin at yrkja uppá eitt av hansara eyðkennum. Jú, eg hoyrði eitt sindur fyri hana. Var hatta ein yrking? Var tað soleiðis ein skuldi yrkja?

Eg royndi at svara sum frægest og visti eisini á næstu yrkingina. »Løgna«, ið stóð beint niðri undir honum. Hon rimaði og endar við teimum báðum fittu reglum: »síðan teg at brósti hevur/ og lívhalgar gapið titt.«

Yrkingin eitur »Løgna«, tí hon byrjar við: »Løgna eru lívsins lógir«, annars kundi hon itíð: »Móðir«. Men hana tíndu fólk ikki at tosa um. So dupult ella mótsatt kann tað ofta vera.

Sama ár kemur so hansara fyrsta yrkingasavn, »Nón«, út við 43 yrkingum, harav eini 7 týddar. Tá er hann bara 19 ár. Tað sæst týðuliga, at her er eitt skaldalyndi, ið hevur lætt við rim og rútmu. Hann fær tað at sita eins væl og teir gomlu. Ahugavert er nú at lesa hansara umseting av fyra smáum yrkingum eftir Heine, sum vóru í savninum. Hóast Alexandur er úr einum umhvørvi við nógvum tónleiki, og hann sjálvur eisini onkuntíð hevur gjørt lög, eru tað orðini, ið hugtaka hann. Teirra náttúra, skap, lyndi og rútmu. Hvør sær og sett saman til setningar.

Í 1969 kemur savnið Assa út við sínum 92 yrkingum, gaman í eru fleiri sera stuttar, við hvørt rúmost tvær og tríggjar á síðuni. Tað er sum er hann loysur av bondum.

Hann yrkir og yrkir um mong

*- Mangan hendir tað, at gávurík
fólk vísa sín kynstur eina stutta
tíð, so verður hildið uppá. So-
leiðis var ikki við Alexanduri.
Hann yrkti ein hóp, og gav tað
út, og ikki bara fuglfirðingar
tøku tað til sín, nei allir føroy-
ingar, segði Signar á Brúnni,
landsstýrismaður, í kvøðu til
Alexandur*

Alexandur Kristiansen var heiðraður á føðingardegnum við sangi, kvøðum og gávum

Myndir: Jón Magnussen

ymisk evni, tó hava ástaryrkingarnar yvirvág, sum ikki er óvanligt fyri ung fólk. Tað er ferð á. Hann roynir at skera greinar av ymsum tróum og vita um tónin er har. Vit kunnu kanska flyta myndina til söljukoppar og látupípur. Tað nýggja ættarliðið hevði við ASSA fingið ein tóna afturat til tað fjølbroytta kórið av yrkingasavnum, sum tá komu út. Alexandur var taldur við og ventað var nakað av honum. Men eitt var at gera nakrar yrkingar. Nakað heilt annað var at fáa tær gívnar út í bók. Er tað trupult nú, var tað hvaðna verri tá.

Hóast umstøðurnar næstan eru ómöguligar, herjar Alexandur á og fyrr ikki fyri sjálvur at geva báðar bókurnar út á egnum forlagi, og tað ger hann eisini við komandi søvnum. Undantøkini eru »Útskot« frá 1983 og »Staksteinar« frá 1990, ið Mentunargrunnur Studentafelagsins gav út. Tey bæði søvnini við týðingum: »Lógvælestur« frá 1996 og »Anadyomena« frá 1997 hevur Fannir givið út.

Eisini tá vóru stór frambrot á tí tøkniliga økinum, og Alexandur var ikki seinur at brúka tey.

Í 1972 gevur hann út tvey fjølritað søvn: »Við fjøll og bláan fjørð« og »Jomfrú við ongum bróstum«. Eisini »Kærleiki mín« frá 1984 er fjølritað. Hesi søvn eru eitt ítøkiligt prógv um, hvussu prenttøkni mentist, hvussu trupult tað var at geva bókur út, men sanniliga eisini um viljan: »Har ein vilji er, er eisini ein vegur«.

Alexandur er eisini eitt lýriskt menniskja, men hann ávírkast skjótt av tí hann møtir og lesur. Í nærum øllum søvnunum eru týddar yrkingar, og yrkingar sum læstur er upprunin til, og hann yrkir um nærum øll evni.

Lesur tú t.d. »Vårt dagliga lív«, úrvælsyrkingar 1968-78, finnur tú millum allar yrkingarnar eina røð

Fimleikarhøllin í Fuglafjarðar skúla var fullsett fríggjakkvöldið